

L'alt executiu que decidí tornar a viure

Jacques Massacrier (París, 1933) va ser, fins el 1970, un famós i distingit alt executiu publicitari a la capital de França. D'ençà el juny d'aquell any —n'ha fet, doncs, trenta-cinc—, amb la dona i els fills, va dir adéu a les pompes i sabons dels Champs-Élysées i va triar l'interior de l'illa catalana d'Eivissa, a Can Tauet, per experimentar això que se'n diu «tornar a viure». *Savoir revivre* (Albin Michel, 1973) va ser el primer resultat literari d'aquest experiment, traduït al català per l'escriptor lleidatà Josep Vallverdú amb el títol de *Tornem a viure* (Altafulla, 1978). Massacrier, després, va escriure *Le goût du temps qui passe*, *Outretemps* i *Partir. Manual del vagabundo a vela*. Als seus setanta anys repicats, me l'imagino a Eivissa enmig del verd de les seves hortalisses.

JACQUES MASSACRIER

Xavier Garcia

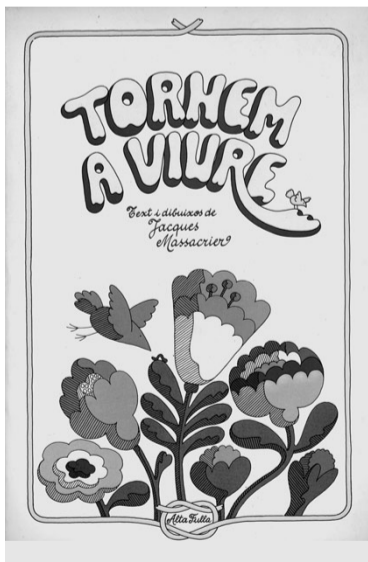
PERIODISTA

Vaig conèixer Jacques Massacrier el novembre de 1981 quan, amb el seu editor català, Josep Molí, d'Altafulla, van venir al diari *Avui* a promocionar el llibre *Tornem a viure*, que llavors ja anava per la tercera edició, amb un total de més de dotze mil exemplars venuts en català, cosa que —llavors, ara i sempre— no és de per riure. Aquest llibre, molt pràctic i filosòfic a la vegada, escrit a la manera enciclopèdica tan pròpia dels francesos, conté textos i dibuixos del propi autor sobre els mecanismes bàsics de l'autosubsistència que Massacrier i família van haver de posar en marxa, en primer lloc per «sobreviure» alimentàriament, però, sobretot, com va ser el seu propòsit inicial, per «tornar a viure» simplement, és a dir, reapropiar-se del gust del temps, del silenci, de l'espai, de la terra i de les relacions familiars i socials.

Aquest volum, original per la temàtica i la seva composició, va ser imprès en caràcters cal·ligràfics, obra de Teresa Camps, la

qual cosa li dóna un escalf humà, com si el mateix autor hagués escrit una carta —ben llarga, per cert— als lectors. Quan me'l va posar a les mans, i sabent que havia estat escrit el 1973 en la seva versió original francesa, vaig pensar de seguida (cosa en la qual em refermo avui) que em trobava davant d'un text fundacional que inspirava —com així ha estat— conductes similars per al futur immediat, de la mateixa manera que un altre llibre capital —*Small is beautiful* (El petit és bonic), d'Ernst F. Schumacher— va suposar, en la mateixa època de mitjans anys setanta, una petita revolució ideològica per anar abandonant els dogmes del creixement tecnològic infinit i encaminar-se cap a «una societat i una tècnica a la mesura de l'home», com deia el cèlebre doctor anglès.

L'un i l'altre llibre anaven lligats. Segurament, en escriure'ls, a les primeries dels anys setanta, ni Massacrier ni Schumacher no es coneixien, però sí que sabien el que els movia a fer-ho: el món adquiriria unes dimensions econòmiques i tecnològiques desorbita-

des i la «crisi» del petroli, que ja començava a treure el nas, amenaçava de fer-les encara més insuportables. El francès Massacrier, tip dels seus èxits professionals i de les bengales artificials del glamour parisenc, va decidir fer ranxo a part, i l'anglès Schumacher va donar ales teòriques perquè aquest ocell del desenvolupament volés amb elegància sostenible,

sense tant de plom al plomatge.

Després d'ells —molt pocs ho havien fet abans—, molts d'altres van aventurar-se en aquest coratge complet de viure i pensar altrament. Tots hem conegut, a nivell particular i col·lectiu, persones i grups que s'han endinsat en aquesta aventura d'estar en el món, en «aquest» món, sense ser-ne, a la manera com ho canta Raimon: «Nosaltres no som d'eixe món», on «eixe» món vol dir tot el que detestem.

Canvi de rumb

De ben jove, als seus trenta-set anys, Jacques Massacrier ho va tenir clar: calia canviar completament de rumb i això, en el seu cas, volia dir anar i estar a les antípodes del que fins aleshores havia estat i fet. Havia estat al capdamunt en l'apreci i adulació de l'alta societat francesa i, segurament, internacional, però li faltava temps i ganes per contemplar un ametller florit, i fins que no va «viure» no va saber tot el que s'havia perdut. Havia fet tot l'indispensable, i més, per a aquesta

societat de l'espectacle que conformen l'alta costura, l'alta política (va dirigir una campanya electoral de Giscard d'Estaing, pare de l'actual Constitució europea) i l'alt embut publicitari, un tipus de societat que va condemnar amb totes les seves forces el dia que va començar a «fer» una col, un enciam o un rengle de tomaqueres amb les seves mans.

De forma ben explícita, la primera pàgina del seu *Tornem a viure* és encapçalada —a manera de socors personal— amb un «Prou!» que surt de boca humana, mig ofegada d'entre la nuvolada, mentre que a llevant, com un signe d'esperança, hi apareix el nostre sol de cada dia, i que per molts d'anys. El primer paràgraf d'aquest «Prou!» revela la contradicció fonamental de la humanitat d'aquests últims trenta anys. Diu: «De què serveix llançar crits d'alarma contra la societat de consum i d'industrialització, contra la contaminació que en resulta, si continuem fent viure les indústries que ens emmetzinen i esgoten els recursos naturals del nostre planeta!».